الف) توقیفی بودن رسم المصحف

حال من بحث را مطرح کنم؛ به‌عنوان بحث طلبگی روی آن تأمل کنید. من این را خیلی مهم می‌دانم، زمینه تحقیقاتان باشد؛ تا بعد دانه دانه جلو برویم.

ببینید کتابی هست به نام «پژوهشی در رسم المصحف»، دو نفر از اساتید اعزه زحمت کشیده‌اند و این کتاب را نوشته اند و کتاب خوبی هم هست. و چون متصدی در این مؤسسه چاپ و نشر قرآن جمهوری اسلامی بودند –مؤسسه سابقه داری است- ناظر به قرآن هایی هم بوده‌اند که خودشان چاپ می‌کنند. یعنی دقیق توضیح داده‌اند که این مصحفی که ما در ایران چاپ می‌کنیم با چه خصوصیاتی است. کتاب پر فایده‌ای است. الآن هم سایت خیلی خوبی دارند به نام «رسم المصحف». کلمه به کلمه مصحف را وارد شوید، می‌گوید در سی-چهل مصحف به چه صورت نوشته شده است. دویست-سیصد هزار مدخل و کلمه دارد. در کنار تک‌تک کلمات مستندش را هم دارد. یعنی وقتی روی مستند این کلمه کلیک کنید، کتاب مقنع، و نقد و همه این‌ها را می‌آورد. تمام کتب فنی رسم المصحف را می‌آورد. یعنی قدر این سایت دانسته شود. اعزه ای که این کتاب را نوشته اند این سایت هم برای آن‌ها است.زحمت کشیده‌اند.

خب عرض من چیست؟ این‌ها سه قول نقل کرده‌اند. می‌گویند در رسم المصحف سه قول هست. قول اول؛ رسم مصحف توقیفی است. یعنی پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله توسط جبرئیل و به امر خداوند گفتند که به این صورت بنویسید. وقتی «بسم الله الرحمن الرحیم» می‌نویسید، حق ندارید برای آن الف بگذارید. وقتی «الرحمن» می‌نویسید حق ندارید بعد از «م»، «الف» بنویسید. توقیف یعنی این؛ خدا امر کرده است. خب این‌ها ادعای هستند. مدافع های سرسختی هم دارند. یک کلمه نیست. تصنیفاتی هم دارند. حال حرفشان درست است یا نه؟! نمی‌دانم. باید بیشتر تأمل کنیم. چون خود حرف مئونه دارد، باید برای آن شواهد قویتری پیدا کرد. برخی از آن‌ها در ذهنم بوده که جمع‌آوری کنم. مثلاً حدیثی دارند؛ ابن عباس[1] می‌گوید: «جعل الله کل حرف منها حاجزة عن الزبانیة التسعة عشر». «عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ»[2]. ایشان می‌گوید خداوند متعال «بسم الله الرحمن الرحیم» را نوزده حرف قرار داده تا هر حرفی برای مؤمن از آن نوزده نگهبان حافظی باشد. این را منسوب به ابن عباس آورده‌اند. خب همین حدیث اگر باشد کافی است تا به ذهن تلنگری بزند که «الف» را به‌خاطر کثرت استعمال نینداخته‌اند. الف «الرحمن» را به این خاطر نینداخته‌اند. معلوم می‌شود روی حساب بوده. اتفاقا جالب این است: با اینکه خط امالائی خیلی تغییری کرده، بسیاری از این‌ها را که میخش کوبیده شده بود، تغییر نداده‌اند. یعنی الآن هم که ما «بسم الله» می‌نویسیم، «الف» را نمی‌آوریم و مجاز هم نمی‌دانند؛ یک رسم جا گرفته است. خوتان ادله آن‌ها را سر فرصت ببینید. علی ای حال ادعای می‌گویند توقیفی است. من فعلاً مدافع این قول نیستم؛ به این معنا که بگویم شواهد آن زنده ذهن من طلبه تام است. ولی یک قولی است که مدافع خیلی دارد.

[1]مجمع البيان في تفسير القرآن - ط مؤسسة الأعلمي للمطبوعات ونيسندە : الشيخ الطبرسي جلد : ١ صفحە : ٥٠: «عن ابن مسعود قال: من أراد أن ينجيه الله من الزبانية التسعة عشر، فليقرأ بسم الله الرحمن الرحيم، فإنها تسعة عشر حرفا، ليجعل الله كل حرف منها جنة من واحد منهم».

[2]المدثر ٣٠

بازبینی #2
ایجاد شدە 12 ژوئن 2024 11:33:52 توسط ... .
بە روزرسانی شدە 20 ژوئن 2024 12:48:36 توسط ... .